

215

Efemer

Director	arh. Bruno Andreșoiu
Redactor-șef	arh. Anda Zota
Concept layout	Daniel & Andrew
Grafică	Cătălin Artenie
Secretar de redacție	Andreea Amzoiu
Redactori	Manuela Zipsi, Iuliana Dumitru, Cristian Brăcăcescu, Viorica Buică, Ioana Păunescu, Anca Rotar
Colaboratori	Silvia Gugu, Catrinel Negru
Fotografie	Șerban Bonciocat, Cosmin Dragomir, Cornel Lazia, Andrei Mărgulescu, Vlad Pătru, Sabin Prodan, Cristina Stamate, Arthur Țințu
DTP, Procesare imagine	Cristian David
PR & Comunicare	Diana Badea, Iulia Flutur-Rusu
Publicitate & Marketing	Petre Lică – petre.lica@igloo.ro Alexandru David – alexandru.david@igloo.ro
Financiar	Ioana Nastea, Magnolia Boștinăru
Abonamente / Distribuție	Alina Dobrinou – abonamente@igloo.ro Petre Ghidarcea – distributie@igloo.ro
Tipar	Master Print Super Offset

A	Brezoianu 4 050023, București S5
T	021 313 411 8 031 805 201 0
F	021 313 411 8
@	office@igloo.ro

igloo.ro
facebook.com/igloo.magazine
instagram.com/igloo.magazine

București, © igloomedia, 2023
ISSN 1583-7688

Toate drepturile sunt rezervate.
Ele sunt protejate de legile în vigoare privitoare la dreptul de autor.
Orice reproducere totală sau în detaliu, prin orice fel de mijloace de copiere
sau transmisie, este interzisă fără acordul editurii Igloo Media.

Coperta: „Fresa / „Căpșună – arh. Oana Stănescu,
Plaza de Santa Ana – Concéntrico 09. Foto: Josema Cutillas

10	Ocolul Pământului prin piețele lumii
12	<i>Now Here There</i>
16	Reconsiderând efemerul. Unfolding Pavilion la cea de-a 18-a Bienală de Arhitectură de la Veneția
20	<i>Les Rencontres d'Arles</i>
22	Retrospectiva Norman Foster la Centrul Pompidou. Când proiectele cunoscute se uită la noi cu o altă privire

Arhitectură

Proiecte din România

26	Ansamblul de clădiri Muse – echilibrul dinamic al proporțiilor
32	Imobil de locuințe pe strada Paul Orleanu
40	Îndrăzneala volumelor simple

48	La mare, între Eforii: Euforia Retreat & Spa
54	Arhitectura ca instrument de transformare organizațională – biroul McKinsey & Company din București
62	Personalitate lemnos-contemporană: Apartament SFV
68	Blândețea nopții, transpusă în design
74	Valori urbane recuperate: bd. Catargiu nr. 46

Proiecte internaționale

85	Hotel Osmolis sau grația solară a betonului
90	Hotel Umani, seren la malul Mării Negre

- 100 Efemeride: o scurtă istorie a *Serpentine Pavilions*
- 106 Despre arheologia viitorului – Lina Ghotmeh la Serpentine Gallery Pavilion
- 110 În Plastic e Fantastic
- 114 Arhitectura la scară sentimentală: Studio Ossidiana

120 Efemer și anti-monumental.
În dialog cu Florian Idenburg (SO – IL)

126 „Spațiul public înseamnă schimb”:
efemer și permanent cu SZCZ

Sustenabil

- 132 **Arhitectură:** Le Grand Palais Éphémère
- 136 **Tehnologii:** Case vii sau despre construitul cu hempcrete
- 140 **Design:** Christian Kaegi, QWSTION: Îmi place să lucrez „din interior spre exterior”

Spațiu public

- 144 **Activiști urbani:** Despre Institutul Jocului cu Maria Manda: „Jocul, activitate autotelică, la fel ca arta, le oferă locuitorilor posibilități de a-și revendica orașul.”
- 148 **City Plus:** Festivaluri de arhitecturi efemere

Femei în arhitectură

156 Esenghiul Abdul

Igloo trends

162 Vara de acasă: relaxarea e în trend pe terase și în grădini

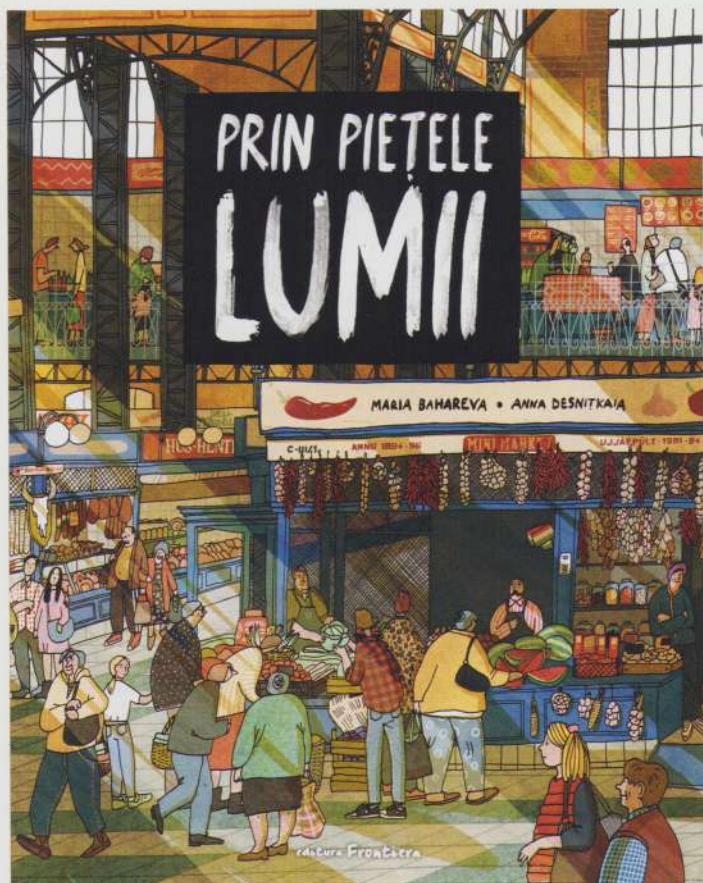
Degustbun

- 171 **Meniul zilei:** Emoție de vară: Zumma, Mamaia
- 176 **Meniul zilei:** Artegianale: răsfăț gastronomic în inima Brașovului

180 **Desert:** Sirop: desertul ca experiență *sur-mesure*

184 **Digestiv:** Sub semnul anasonului, la un pahar de raki sau două de ouzo

188 **Taclale:** Despre lumini și magie cu Laura Paraschiv la Circa 1703-3071

Alimentația a avut dintotdeauna propriile sale granițe. Este suficient să ne gândim, pentru a ne da seama, la marii călători și exploratori europeni. Departe de familiaritățile gastronomice, se simțeau în totalitate pierduți. Unul dintre aceștia, calabrezul Francesco Gemelli Careri, după ce parcurge Orientul și America latinizată, ajunge în ultimii ani ai secolului al 16-lea, în China. Loc unde începe să-și facă propriii biscuiți nemaîndurând dulciurile chinezești, toate din orez. Cereala, așa cum o foloseau în această țară, pur și simplu nu se adapta la stomacul exploratorului. A trebuit, deci, să-și procure grâu. Ajungând în regiunea de nord a Chinei, întâlnește cultura grânelor, unde, aproape, se va simți ca acasă. Însă până atunci va mai avea de parcurs un singur pas: va trebui să știe să facă negoț.

„Piețele există de când oamenii vând și cumpără mărfuri.” Cu acest adevăr simplu și firesc începe volumul *Prin piețele lumii* scris de Marina Bahareva, ilustrat atât de sugestiv de Anna Desnițkaia și tradus lui Vasile Ernu pentru Editura Frontiera. Este o carte care ne poartă însă dincolo de mâncare sau alimente, este un eseu vizual de antropologie generală care cuprinde un amplu studiu de cercetare asupra modurilor de existență ale mai multor culturi, din Europa Centrală și de Est până în Orientul Îndepărtat, din America Latină până în nordul Africii. Este totodată un mic tratat de geografie culturală care ne oferă, cititorilor mici și mari, posibilitatea de a explora

spații (poate) încă neumblate. O călătorie gastronomică, olfactivă, sonoră prin doisprezece piețe ale lumii.

Construcția cărții este una cu totul originală, clară și bine structurată: autoarele au împărțit cartea în doisprezece părți, ritmate după cele doisprezece luni ale anului. Fiecărei luni îi revin câte două piețe dintr-un spațiu geografic, fiind aleasă luna cea mai rodnică din țara respectivă. Paginile cărții ne poartă prin Chile (Piața Centrală din Santiago și Piața de pește Angelmó, Puerto Montt) până în Israel (Piața Mahane Yehuda, Ierusalim și Piața Levinsky, Tel Aviv) sau Franța (Piața de fructe și legume de pe Cours Saleya, Nisa și Piața acoperită Paul Bocuse din Lyon), dezvăluindu-ne alimentele pe care le putem întâlni pe tarabe, dar și cum merg oamenii la cumpărături, ce poți face cu bancnota cea mai mică din respectiva țară și chiar o rețetă culinară locală. Alte secțiuni pe care le găsim în carte sunt orarul, „Nu rata” – o rubrică care practic aduce în față cele mai speciale și rare alimente –, și „Gustă”, unde ne sunt prezentate noi experiențe culinare.

Ediția românească a cărții se bucură de includerea a două noi piețe din România: Piața Obor din București și Piața Dacia din Brașov, neprezentate anterior în edițiile internaționale. Luna august este dedicată deci spațiului românesc, iar aici Vasile Ernu face o treabă extraordinară, surprinzând rolul esențial al piețelor în viața românilor.

Este recomandată tuturor copiilor peste 10 ani, exploratorilor, curioșilor, iubitorilor de piețe, agropiețe, tânguri și talciociuri.

Aplicații inedite cu fibrociment, **Cementex!**

Ce este Cementex?

Este o placă din fibrociment de la Siniat, un produs fabricat dintr-o combinație de ciment, fibre organice din celuloză, silica, aditivi și apă. Fiind o placă din fibrociment cu fixare mecanică uscată (fără adeziv) - se poate instala în orice perioadă a anului chiar și în perioada rece. Chiar dacă în mod normal plăcile din gips carton nu sunt vizibile, o caracteristică inedită a plăcilor **Cementex** este faptul că acestea poate fi integrată în design-ul locuinței.

Design industrial și perete acustic

Cum poți îmbina utilul și frumosul? Simplu, atunci când ai nevoie de liniște, când vrei să te relaxezi și zgomotul să nu fie o problemă, folosește plăcile **Cementex** în pereții cu izolare acustică.

Densitatea mare a plăcilor **Cementex** te va ajuta să obții liniștea atât de dorită.

Pentru un efect vizual mai deosebit îți sugerăm să integrezi peretele **Cementex**, cu aspect ușor rugos, gri, rece cu instalații electrice cu lumină caldă.

Arcade la exterior

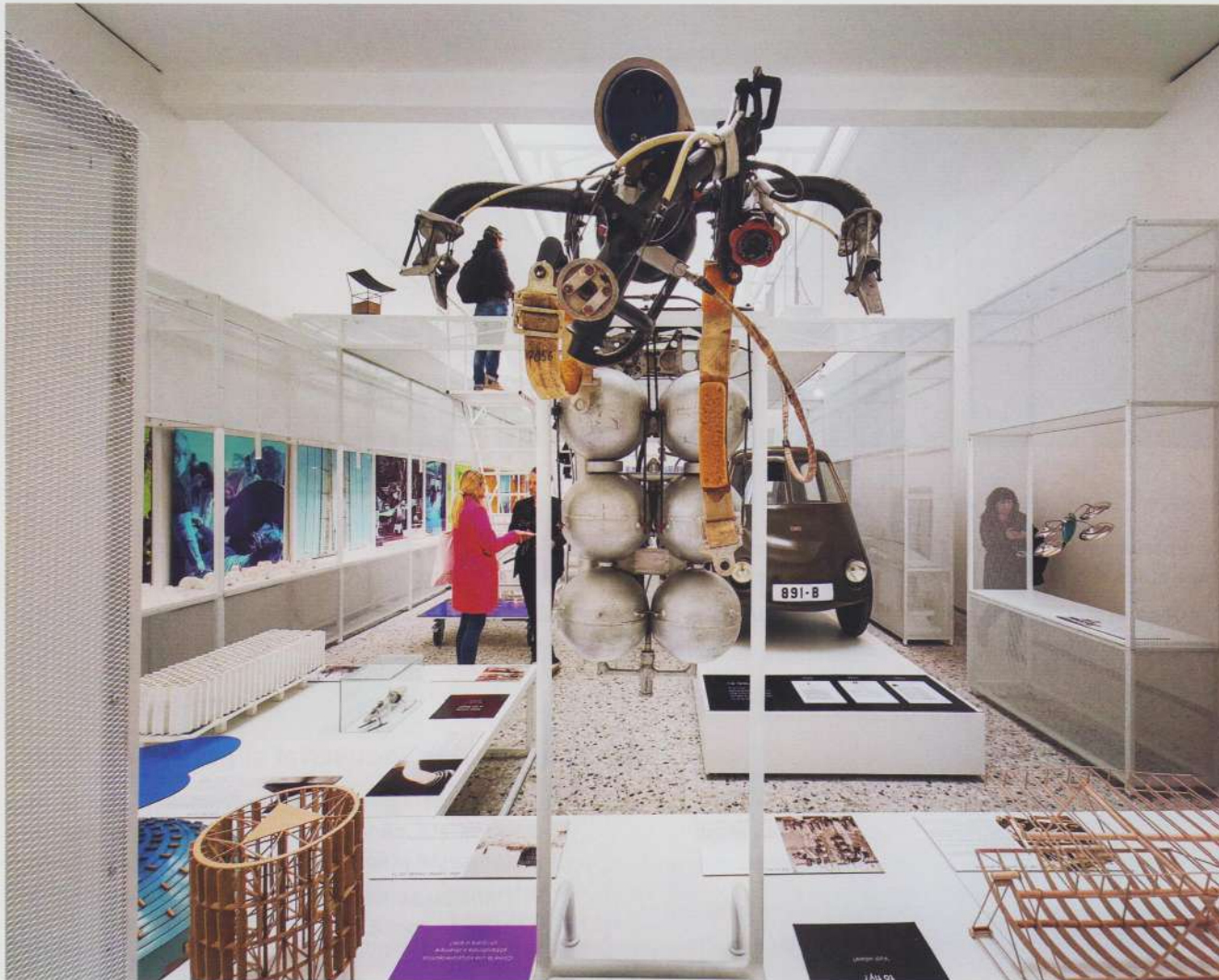
Cum poți să obții forme curbe la exterior care să reziste la trecerea vremii?

Combină plăcile de **Cementex** de 6 mm cu structură tip vertebră și vei obține orice formă dorită.

Să obții astfel de forme prin turnare sau din cărămidă este dificil, complicat și costisitor, alege o variantă ușoară și sigură cu plăcile **Cementex**.

Lost Inventions

Un follow-up al articolului din numărul anterior al revistei *igloo* aduce din nou în discuție tema Bienalei de Arhitectură de la Veneția, „Laboratory of the Future”. De data asta însă prin prisma echipei multidisciplinare formată de Emil Ivănescu, Simina Filat, Cătălin Berescu și Anca Maria Păsărin, curatorii Pavilionului României: *Now Here There*. Expoziția publică „o întregă cercetare, un accelerator de idei al cărui mesaj transmite încrederea în ideea de inovație și invenție, procese care nu s-au dezvoltat evolutiv, dacă privim în trecut. Au fost de-a lungul istoriei o serie întregă de blocaje ce au oprit din a fi implementate multe invenții care ar fi ajutat exponențial la soluționarea sau ameliorarea problemelor grave cu care ne confruntăm azi: criza climatică, criza resurselor etc. Paleta noastră de «probleme» care generează viitorul ar fi fost cu totul alta dacă ne foloseam de aceste prototipuri”, spune Emil Ivănescu. Organizată în patru secțiuni – *Lost Inventions*, *Lateral*

Pedagogies, *Instant Garden* și *Co-Future Thinking* – expoziția propune un parcurs pedagogic, în care noi idei pot fi generate din cunoașterea și înțelegerea artefactelor trecutului.

Lost Inventions

Prin colaborarea cu Muzeul Național Tehnic „Dimitrie Leonida”, secțiunea expune invenții tehnologice mai puțin cunoscute, construite de români. Deși majoritatea de început de secol 20, invențiile adresează probleme actuale și oferă soluții relevante. Privim cu interes la inovații precum „mașina lui Perju: prima mașină aerodinamică din lume cu roțile în caroserie. El a descoperit că roțile în asamblajul corpului creează un coeficient aerodinamic mai bun, așadar mașina are o viteză mai mare și un consum de benzină mult mai mic”, completează Emil. „Invenția lui gășise soluții la reducerea consumului de carburant și, prin urmare, la reducerea poluării. Sau primul desalinizator pentru apă potabilă care

Lateral Pedagogies

folosea energie solară al lui Henri Coandă, dezvoltat prin 1950 – apropo de legătura cu Africa pe care o propune tema bienalei.” În anii 1980, Iustin Capră construia o mașină electrică (Sarmis) din materiale reciclabile, cu componente folosite din industria auto și din industria de aeronave. Și multe altele.

Lateral Pedagogies

Platforma superioară a structurii expoziționale, accesibilă prin trei scări metalice, devine un spațiu de prezentare a peste 100 de machete ale diferitelor proiecte și inițiative de arhitectură relevante, grupate pe 3 zone: *Community*, *Regeneration* și *Back to School*. „Am ales acele proiecte care s-au dezvoltat în societatea civilă actuală, care a crescut foarte mult în ultimii 15 ani și a permis practici noi de arhitectură”. Echipe multidisciplinare conturează acum un viitor care „va avea un alt tip de educație, de aceea aceste proiecte s-au numit *Pedagogii Laterale*. Ele nu doar s-au implementat,

ci au propus o relație diferită cu beneficiarul și presupun și componenta educativă, nu cea academică, ci una laterală, pentru publicul larg.”

Instant Garden

Grădinăritul a devenit una dintre preocupările-vedetă pe perioada pandemiei, iar pavilionul (expus de data aceasta la ICR) propune o interacțiune instantă a vizitatorului cu o colecție impresionantă de semințe donate de Banca de Resurse Vegetale „Mihai Cristea” din Suceava. Ideea de grădină imediată transcende către posibilitatea unui mediu urban dens plantat, care să transforme țesutul urban și să producă un mediu mai rezilient.

Co-Future Thinking

Concepută ca o instalație interactivă și participativă, expoziția devine un manifest de exprimare a gândurilor, invitând participanții să noteze idei sau observații și transformându-le într-un proces de co-creare a viitorului.

Toate informațiile pe NowHereThere.com.

Co-Future Thinking

LBRIS

We know
books

MAXI SLIDING PANELS, SELF BOLD CABINET. DESIGN GIUSEPPE BAVUSO

 PINUM

Pinum Doors and Windows
Soseaua Pipera no. 61
Sector 2, 020111 Bucharest
T. +40 021 233 34 31
rimadesio@pinum.ro
www.pinum.ro

rimadesio.com

Rimadesio

Reconsiderând efemerul. Unfolding Pavilion la cea de-a 18-a Bienală de Arhitectură de la Veneția

Text
Foto
Arhitectură

Anda Zota
Laurian Ghinițoiu
Unfolding Pavilion

#OPENGIARDINI

Giardini della Biennale adună în fiecare an, prin bienalele de artă, arhitectură, și nu numai, un număr impresionant de vizitatori. Grădina venețiană cu cea mai mare concentrație de arhitectură modernă, cu pavilioane de Alvar Aalto, Josef Hoffmann, Gerrit Rietveld, Carlo Scarpa, James Stirling, Sverre Fehn și alții, devine un subiect de cercetare pentru expoziția #OPENGIARDINI, Unfolding Pavilion, îngrijită de Daniel Tudor Munteanu și Davide Tommaso Ferrando. Pe o perioadă scurtă, dar intensă, expoziția-manifest atenționează asupra accesului limitat al vizitatorilor în grădina publică în afara evenimentelor organizate, iar un imens emoji ilustrează ironic concluzia: două puncte paranteză deschisă.

Giardini della Biennale: o scurtă istorie

Istoria Giardini Pubblici începe în secolul XIX: a fost comisionată de Napoleon în 1807, completând țesutul dens construit al Veneției. „Publică” devine aici atributul-cheie: din 1895 au început construcțiile pavilioanelor permanente pentru expoziții, iar încă de la International Art Exhibition, toate spațiile anterior accesibile publicului au fost închise cu garduri. Perimetrul de acces restricționat al vizitatorilor s-a mărit considerabil în timp, ajungând ca în prezent o bună parte a spațiului public să fie complet desprins de posibilitatea utilizării în afara evenimentelor bienalei.

Dovezile fotografice sunt grăitoare: în urma unor plimbări pe sit, Laurian Ghinițoiu a realizat o serie de fotografii documentare care surprind instanțele „închiderii”: uși zidite, accese blocate sau lacăte încuiate. Imprintate pe materie transparentă, imaginile dizolvă simbolic granițele, iar o serie de planuri suprapuse ilustrează cum, treptat, grădina a pierdut caracterul public.

În prezent, doar o treime din suprafața sa este deschisă publicului, restul fiind accesibilă doar pe parcursul orelor de vizită din cadrul bienalelor sau complet restricționată atunci când nu au loc evenimente. Iar cum Giardini della Biennale este proprietate publică, amplasată pe un teren aparținând administrației locale a Veneției și dispusă spre utilizare și îngrijire „instituției” Bienalei, devine neclară limita utilizării permise și a exploatării ilegale a spațiilor publice de către „instituția care colonizează Veneția de mai bine de 100 de ani: ceva demn de a fi discutat la o Bienală dedicată colonialismului” – spun curatorii expoziției. Toate structurile și materialele expoziționale amplasate neautorizat au fost la scurt timp eliminate din spațiul public de către organizatorii bienalei, manifestul efemer a prins însă rădăcini permanente prin toată atenția publică câștigată.

Informațiile complete pe www.unfoldingpavilion.com

